

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**Освітньо-професійні програми Дизайн одягу,
Перукарське мистецтво та декоративна косметика, Графічний дизайн, Медіадизайн,
Декоративне мистецтво
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни	ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Викладач	Філас Віктор Миколайович <i>доктор історичних наук</i>
Контактний телефон	0984231818
Посилання	https://designkhnnra.wixsite.com/mysite/normativne-zabezpechennya-diyalnost
Консультації	Очні консультації: понеділок з 09.00 до 12.00 Онлайн консультації: Viber (0984231818) в робочі дні з 9.00 до 17.00

Анотація	Програму вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» розроблено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 022 Дизайн галузі знань 02 Культура та мистецтво. Предметом вивчення курсу є методологія наукових досліджень та методика дослідження образотворчого мистецтва та дизайну в їх єдності, відмінності та історичному розвитку. Міждисциплінарні зв'язки: <i>Забезпечуючі дисципліни:</i> Методологія наукового дослідження, Філософія. <i>Забезпечувані дисципліни:</i> всі гуманітарні дисципліни. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: Змістовний модуль 1. Наука і наукові дослідження. Змістовний модуль 2. Результати наукових досліджень.
Заплановані результати навчання	Мета навчального курсу: формування у здобувачів освіти напряму підготовки 022 Дизайн системи знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення науково-дослідницької роботи, ознайомлення студентів з основними відомостями про роль і місце науки у розвитку суспільства, про закономірності розвитку науки, про організацію та шляхи забезпечення наукових досліджень в державі; оволодіння студентами методами і прийомами проведення наукового дослідження. Завдання навчальної дисципліни: - створення цілісного уявлення про науку як про систему знань і метод пізнання; - ознайомлення з загальним аналізом методології та визначення її місця в науковому пізнанні; - викладання сутності загальнонаукових і конкретно-наукових методів і принципів дослідження; - планування і організація наукового експерименту; - обробка результатів наукових спостережень та їх оформлення; - робота з науковою літературою і підготовка матеріалів до друку, у тому числі й оформлення курсових, дипломних та інших науково-дослідницьких робіт. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей) вміти: - обирати проблему наукового дослідження; - формулювати об'єкт, предмет, гіпотезу, мету і завдання дослідження; - працювати з першоджерелами, застосовуючи теоретичні методи дослідження; - організовувати процедуру дослідження;

	- обирати оптимальні методики дослідження; - оформляти результати дослідження згідно з вимогами до наукової роботи. компетенцій: - здатність усвідомлювати закономірності формування наукового знання; - здатність застосовувати здобутки наукових досягнень у творчому процесі; розуміння ролі науки у підготовки майбутнього дизайнера. У процесі засвоєння дисципліни бакалавр має набути таких соціальних навичок (soft-skills): - володіти навичками наукового аналізу; - будувати ефективну комунікативну взаємодію із суб'єктами творчого процесу; - дотримуватись етичних принципів використання наукового знання;
Політика дисципліни	При організації освітнього процесу в Хортицькій національній академії студенти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про атестацію здобувачів вищої освіти; Положення про вибіркові дисципліни; Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти; Положення про критерії оцінювання знань студентів; Положення про переведення на індивідуальний графік навчання студентів денної форми навчання; Положення про академічну доброчесність.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 02 Культура та мистецтво	Нормативна	
	Спеціальність 022 Дизайн	Семестр	8
Модулів – 3	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Аудиторні години: 32 год.	
Змістових модулів – 2		Лекції: 16 год.	Практичні, семінарські: 16 год.
Загальна кількість годин – 90			Лабораторні: год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Самостійна робота 58 год.	
		Модульний контроль	
		Вид контролю: залік	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Наука і наукові дослідження

Тема 1.1. Історія становлення і розвитку науки. Класифікація наук.

Об'єкт, предмет та завдання курсу «Методика та організація наукових досліджень». Поняття про науку. Значення науки для розвитку та організації суспільства. Визначення поняття «наука». Виникнення і розвиток наукового знання. Основні функції науки. Фундаментальні науки та їх значення. Прикладні науки. Структура і класифікація науки. Суть та особливості формування і розвитку природничих, гуманітарних та суспільних наук.

Тема 1.2. Методологія теоретичних та експериментальних досліджень

Принципи в наукових дослідженнях. Методи наукових досліджень. Теоретичні методи дослідження. Типологія загально теоретичних методів дослідження (аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, проектування, прогнозування, систематизація, мисленевий експеримент). Місце і особливості застосування аналітичних і статистичних методів обробки наукових даних. Класифікація наукових співробітників. Структура та організація комплексних наукових досліджень. Методи планування та засоби координації виконання комплексних науково-дослідних робіт. Сучасні форми та механізми регулювання наукових досліджень.

Тема 1.3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Національна система. Закон України «Про інформацію». Сутність науково-технічної інформації, її ресурси. Довідково-інформаційні фонди, довідково-пошуковий апарат. Інформаційні ресурси спільного користування, методи обробки науково-технічної інформації. Інформаційний ринок. Завдання національної та міжнародної систем науково-технічної інформації. Основні види інформації, їх джерела інформації та режим доступу до неї. Первинні та вторинні дані. Право власності на інформацію. Інформаційна продукція та послуга. Основні види видань які встановлені державним стандартом. Сучасні інформаційні системи. Проблеми достовірності і захисту інформації.

Змістовий модуль 2. Результати наукових досліджень

Тема 2.1. Реферування тексту

Основні вимоги та загальні підходи до нотування та реферування наукових текстів. Види реферування текстів, їх сутність, практика застосування. Анотація та її види. Особливості реферування та анотування друкованих, електронних, візуальних джерел.

Тема 2.2. Мета, значення і структура курсових, дипломних робіт.

Форми участі студентів у науково-дослідній роботі кафедр, лабораторіях, науково-методичних центрах. Організація самостійної наукової роботи студента. Дослідницький характер самостійної роботи студента при засвоєнні навчальних дисциплін та проходження практик. Методичні поради щодо самостійного аналізу науково-методичної літератури та узагальнення результатів наукових шкіл. Критерії вибору напряму та теми наукового дослідження. Розробка плану та програми індивідуальної наукової роботи. Поняття реферату, особливості його підготовки. Форми участі студентів в науково-практичних семінарах, конференціях, олімпіадах. Особливості підготовки тексту та тез доповіді. Форми заохочення наукової діяльності студентів.

Тема 2.3. Форми відображення та правила оформлення результатів наукових досліджень.

Наукові результати та вимоги до них. Обробка результатів наукових досліджень. Структура, правила та порядок оформлення результатів наукової роботи. Апробація наукових результатів. Форми відображення результатів наукового дослідження (повідомлення, доповідь, тези доповіді, наукова стаття, брошура, препринт, дипломна робота, монографія, дисертація) та їх апробація. Вимоги до змісту результатів наукових досліджень. Наукова мова. Основні вимоги міжнародних та державних стандартів до науково-технічної документації. Порядок рецензування та опанування науково-дослідних робіт. Процедури захисту результатів науково-дослідних робіт. Оформлення актів впровадження результатів в навчальний процес і практику виробництва.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лекції	семінари	самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. НАУКА І НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ				
Тема 1.1. Історія становлення і розвитку науки. Класифікація наук.	14	2	0	10
Тема 1.2. Методологія теоретичних та експериментальних досліджень	16	2	4	10
Тема 1.3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	16	2	4	10
Змістовий модуль 2. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ				
Тема 2.1. Реферування тексту.	14	2		10
Тема 2.2. Мета, значення і структура курсових, дипломних робіт.	16	4	4	8
Тема 2.3. Форми відображення та правила оформлення результатів наукових досліджень.	16	4	4	10
Усього годин	90	16	16	58

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	К-сть годин
1	1.1	Методи наукових досліджень <i>Питання для обговорення:</i> Структура дослідження як система. Зміст етапів дослідження Поняття про методи дослідження, їх класифікація. Теоретичні методи, їх характеристика. Емпіричні методи дослідження. Науковий експеримент. Етапи та зміст проведення.	4
2	1.2	Інформаційне забезпечення наукових досліджень <i>Питання для обговорення:</i> Поняття, терміни та роль інформації в проведенні наукових досліджень. Види та галузі інформації. Пошук вторинної документальної інформації з теми дослідження, бібліографічні видання. Отримання і аналіз первинної інформації. Вторинна інформація. Процес збору та аналізу наукової інформації. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації на ЕОМ. Мистецькі каталоги, їх види та характеристика.	4
3	2.1	Курсова, бакалаврська, дипломна (магістерська) роботи: написання, оформлення <i>Питання для обговорення:</i> Курсова робота: загальна характеристика, послідовність виконання, підготовчий етап, робота з текстом, оформлення. Особливості написання курсової, дипломної роботи (порівняльний аналіз). Основні вимоги щодо оформлення курсової, бакалаврської роботи. Правила оформлення списку використаних джерел. Підготовка та захист курсової, бакалаврської роботи. Характерні недоліки при виконанні наукової роботи.	2

4	2.2	Обробка та оформлення результатів дослідження Питання для обговорення: 1. Розробка і проведення експериментального дослідження. 2. Форми узагальнення результатів наукових досліджень. 3. Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень.	2
5	2.3	Підготовка до захисту, захист наукових досліджень Питання для обговорення: Підготовка до захисту результатів дослідження. Основні вимоги до структури доповіді під час захисту курсової, бакалаврської роботи. Порядок захисту роботи. Структура електронної презентації для представлення результатів дослідження.	2

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	№ теми	Назва теми	години
1	1.1	Історія становлення і розвитку науки. Класифікація наук <i>Скласти план схеми питання за темою.</i>	10
2	1.2	Методологія теоретичних та експериментальних досліджень <i>Розробити структурну схему етапів роботи над мистецтвознавчим дослідженням</i>	10
3	1.3	Інформаційне забезпечення наукових досліджень. <i>Обрати і здійснити бібліографічний опис двох наукових статей</i>	10
4	2.1	Реферування тексту. <i>Зробити анотацію на один навчальний посібник</i>	10
5	2.2	Мета, значення і структура курсових, дипломних робіт. <i>Розробити план-проспект свого курсового (бакалаврського) дослідження</i>	8
6	2.3	Форми відображення та правила оформлення результатів наукових досліджень. <i>Скласти алгоритм оформлення вашого наукового дослідження</i>	8

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Основи наукових досліджень» застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- **методи письмового контролю:** письмове есе;
- **методи самоконтролю:** самооцінка, самоаналіз.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Бали	ЗМ 1			ЗМ 2		
	T1	T2	T3	T4	T5	T6
Практична робота (38)	6	6	6	6	7	7
Самостійна робота (42)	7	7	7	7	7	7
Підсумковий контроль (20)	20					

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ЕКТС	За шкалою академії	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90–100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	82–89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75–81 (добре)		
D	64–74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60–63 (достатньо)		
FX	35–59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1–34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Зв'язок і відмінності буденного і наукового пізнання.
2. Методи наукового пізнання.
3. Критерії і норми наукового пізнання.
4. Моделі аналізу наукового відкриття і дослідження.
5. Методологія наукового пошуку і обґрунтування його результатів.
6. Наукова проблема.
7. Гіпотеза як форма наукового пізнання, їх характер.
8. Суть гіпотетико-дедуктивний методу.
9. Метод математичної гіпотези як різновид гіпотетико-дедуктивного методу.
10. Абдукція і пояснювальні гіпотези.
11. Загальна характеристика і визначення наукової теорії.
12. Класифікація наукових теорій.
13. Методологічні і евристичні принципи побудови теорій.
14. Методи і моделі наукового пояснення.
15. Методи і функції розуміння.
16. Методи передбачення, пророцтва і прогнозування.
17. Методи соціального дослідження.
18. Гуманітарні методи дослідження.
19. Характерні особливості системного методу дослідження.
20. Побудова і структура системи.
21. Класифікація систем.
22. Методи і перспективи системного дослідження.
23. Системний метод і сучасне наукове світобачення.
24. Класифікація досліджень.
25. Етапи дослідження.
26. Розробка програми та плану дослідження.
27. Постановка цілі та завдань дослідження.
28. Вибір предмету і об'єкта дослідження.
29. Логічний аналіз основних понять.
30. Формулювання і обґрунтування дослідження.
31. Наукова ідея.
32. Принципи, закони, категорії.
33. Емпіричне, теоретичне, логічне пізнання.

34. Поняття про науку та наукове дослідження.
35. Теорія, функції наукової теорії.
36. Методологія оцінювання фундаментальних досліджень.
37. Аналіз і використання результатів дослідження.
38. Методи збору економічної інформації (метод спостереження, метод експерименту).
39. Інформація (первинна і вторинна).
40. Методи збору інформації (метод аналізу документів, метод опитування, експертної оцінки тощо).
41. Оцінка ризику при проведенні наукових досліджень.
42. Менеджмент і маркетинг наукових розробок.
43. Умови порівняння варіантів в оцінюванні ефекту нововведення.
44. Ефективність результатів наукового дослідження та її критерій.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. Важинський, С. Е., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Корягін М. В. Основи наукових досліджень. Київ: Алерта, 2019. 492 с.
4. Михайлов Б. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків: ХДХТУ, 2014. 220 с.
5. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень. Вінниця : ВНТУ, 2015. 317 с.

ДОДАТКОВА:

1. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
2. Воронкова В. Г. Філософія. Навчальний посібник. Київ: ВД «Професіонал», 2014. 464 с.
3. Гегель Г. В. Ф. Кто мыслит абстрактно? *Работы разных лет*. Т. 1. Москва: Мысль, 1972. С. 387–394.
4. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2017. 224 с.
5. Кун Т. Структура научных революций. Москва: АСТ, 2009. 310 с.
6. Кузнецов Б. Г. Разум и бытие. Этюды о классическом рационализме в неклассической науке. Москва: Наука, 1972. 288 с.
7. Мелков Ю. А. Человекомерность постнеклассической науки. Київ: Изд. ПАРАПАН, 2012. 254 с.
8. Поппер К. Объективное знание. Эволюционный поход. Москва: Эдиториал, 2002. 384 с.
9. Сурмин Ю. П., Бидзюра И. П. Учебник для ученого. Методология и логика научного исследования. Киев : Прінт Сервіс, 2014. 848 с.
10. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки. Москва : Мысль, 1986. 544 с.
11. Сурмін Ю.П. Модернізація управління науковим знанням в Україні як передумова розбудови суспільства знань. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. №3. 2013. С.98-105.
12. Малицкий Б.А. Социальный капитал науки. Киев: Феникс, 2012. 80 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. URL: <http://www.mirknig.com/psihologiya>.
2. URL: <http://old.nmapo.edu.ua/zagruzka/VN-MNR-5.pdf>
3. URL: <http://eprints.kname.edu.ua/48248/1/2017%20124%D0%9B%20%D0%9A%D0%9B%20%D0%9E%D0%9D%D0%94%D0%BD%D0%B0%D0%BF%D0%B5%D1%87.pdf>
4. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1356/1/%D0%A2%D1%83%D1%88%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%92.%20%D0%92.%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C%20.pdf>